

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in upravnništvo je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“,
Poljske ulice št. 10.

Božični čas.

(Zgodovinska črtica.)

Z besedo „božični čas“ zaznamovamo onih 40 dni, ki se pričnó z rojstvom Gospodovem dné 25. decembra in se končajo s praznikom očišče-
vanja Marijinega dné 2. februarja. Ta čas je v cerkvenem letu sam zase celota, kakor n. pr. advent, post, velikonočni čas, i. t. d., in obhajanje te skrivnosti prešinja vso službo božjo. Ne prepogosti prazniki svetnikov, niti to, da „septuagesima“ s svojim otožnim značajem čestokrat pade v božični čas, ne more zadušiti neskončne radosti, ki jo čuti sv. cerkev o angelskem sporočilu v oni noči, svitlejši memo najkrasnejšega dné, o dogodku, katerega je svet pričakoval skozi 4000 let in na čegar liturgično praznovanje štirje tedni adventnega hrepenenja pripravljajo.

Šega, praznik ali spomin rojstva Odrešenikovega skozi 40 dni obhajati, ima svoje razloge že v evangeliji. Ono nas uči, da se je prečista mati, ko je bila skozi 40 dni zamaknjena v sladki sad svojega telesa, napotila v tempelj ponižno spolnit vse, kar je postava zapovedovala židovskim materam.

Spomin Marijinega očiščevanja je torej najtesneje zvezan z rojstvom Odrešenikovim, in navada, to sveto in veselo dobo 40 dni slovesno obhajati, sega v rimski cerkvi nazaj v davno davnino. Kar se v prvi vrsti tiče obhajanja rojstva Izveličarjevega dan 25. decembra, podučí nas sv. Janez Zlatoust v svoji homiliji o „Božiči“, da so ga cerkve zapadne Evrope praznovale že od prvega časa svojega obstanka.

Bavi se celó z opravičenjem te tradicije ter vplete opazko, da je bilo rimski cerkvi prav lahko mogoče izvedeti pravi dan rojstva Izveličarjevega, češ, ker so bili spisi o ljudskem štetju zapovedanem po cesarji Avgustu shranjeni v javnih rimskih arhivih. Sv. učenik pa vé še drug razlog navesti iz evangelija sv. Luke. Kaže namreč, da je po tem sv. pisatelju med postom meseca septembra Caharija moral imeti v tempeljno ono prikazen, vsled katere je žena njegova Elizabeta spočela sv. Janeza Krstnika. Ker se je pa po istem sv. Lukí šest mesecev potem nadangelj Gabrijel Mariji prikazal, tedaj mora čas, ko je ona spočela Odrešenika svetá, biti meseca marcija, torej tudi čas Jezusovega rojstva meseca decembra.

Vendar pa so izhodnje cerkve jele stoprav za 4. stoletja obhajati rojstvo Gospodovo meseca decembra. Dotlej so ga praznovali ali ob enem s razglašenjem Gospodovem dné 6. januarija, ali pa po sporočilu sv. Klemena Aleksandrijskega dne 25. meseca „pahon-a“ (15. maja), pa tudi 25. meseca „farmut-a“ (20. aprila). Sv. Janez Zlatoust spričuje dalje v zgorej navedeni homiliji, ki jo je govoril l. 386., da se je navada, rojstvo Izveličarjevo z rimsko cerkvijo vred dné 25. dec. obhajati, v antiobijski cerkvi stoprav pred 10 leti (toraj l. 376.) pričela. To preložitev božičnega praznika je prejkone avtoriteta apostolske stolice prouzročila. Poleg nje prišel je proti konci 4. stoletja še ukaz cesarja Teodozija in Valentinijana, naj se praznika rojstva in razglašenja Gospodovega ločita. Edina armenska cerkev je ostala pri svojem običaji, dné 6. januarija oba praznika skup obhajati, brez dvojbe radi tega, ker armenska cerkev ni spadala pod cesarsko oblast in se je bila vsled razkola in krivoverstva že zgodaj odtujila uplivu rimske cerkve — Tudi praznik očiščevanja preblazene Device, zaključujoč 40 dnevni božični čas, je bil v latinski cerkvi že jako zgodaj vpeljan; toliko je že star, da dandanes ni več mogoče natančno izslediti, kdaj da je bil postavljen. Vsi obredoslovci pa se strinjajo v tem, da je ta praznik najstarejši vsih Marijinih praznikov; in ker ima resnično svoj vir v povesti sv. evangelija, zato je tudi popolnoma naravno, da so ga obhajali že v prvem času krščanstva. Vsaj gledé rimske cerkve je to gotovo. Kar se pa tiče izhodnje cerkve, nahajamo njegovo stalno ustanovitev na 2. dan februarija stoprav pod cesarjem Justinijanom, t. j. v 6. stoletji. Res je sicer, da spominska svečanost te skrivnosti tudi med izhodnjimi kristijani že davno pred tem časom ni bila vseskozi neznana; vendar pa običaj ni bil splošen in so svečanost obhajali kmalu po božiči ter ne oni dan, ko je šla Marija v tempelj zadostovat postavi židovski.

Ako zdaj pretehtamo pravi značaj, ki ga je rimska liturgija vtisnila božičnemu času, najdemo zlasti dve misli, ki prešinjate vso službo božjo. V prvi vrsti je radost, katera navdaja vesoljno cerkev radi prihoda večne Besede v mesu; v drugi vrsti pa je ta čas posvečen slavi Device Marije, kateri pri našamo svoje česčenje, časti njenega materinstva. Dvojna misel na božje Dete in deviško Mater se vije kot rdeča nit skozi vse molitve službe božje o tem času. Tako n. pr. se spominja sv. cerkev ob nedeljah in praznikih, ki niso *duplex*, skozi vsih 40 dni pri sv. maši v treh posebnih molitvah (*collecta, secreta, postcommunio*) plodovitega devištvá Matere Božje. Iste dni prosi v „hvalnicah“ in „večernicah“ priprošnje Marijine glasno spoznajoč njeno lastnost kot Matere božje ter njeno neoskrunjeno čistost, ki ji je ostala tudi po porodu Kristusovem; vsak oficij konča s krasno antifono meniha Hermana Kontracta v proslavo Matere Izveličarjeve „*Alma Redemptoris Mater*“ — in to do praznika očiščevanja Marijinega.

To so znaki ljubezni in česčenja, s kojimi sv. Cerkev, Sina v Materi časteč, živo priča o svoji pobožni radosti med božičnim časom.

Vsakdo vé, da štejemo po razglašenji Gospodovem 6 nedelj, kadar velikanoč pozno v mesec april pade; to so nedelje „post Epiphaniám“ t. j. po razglašenji. Ako je velikanoč preje, pomakne se tudi „*septuagesima*“ nazaj in se tako skrči število nedelj po razglašenji. Na božični čas pridejo k večemu

štiri. Zgodi se pa, kadar je velikanoč zgodnja, da *septuagesima* in celo *sexagesima* v čas med božičem in Marijinim očiščevanjem padete; s tem se število nedelj po razglašenji na dve, dà celo na eno zmanjša. Pa če se tudi septuagesima in sexagesima meseca januarija obhajate, to običajev veselega časa nič ne spremeni; le edino to, da se cerkev ob teh nedeljah v višnjevo barvo oblači ter da „alleluja“ pojenja.

Gotovo časti sv. cerkev s posebno pobožnostjo o božičnem času skrivnost detinstva Jezusovega; vendar pa koledar obhajanja zgodovine našega odrešenja (naj pade velika noč tudi prav pozno) vsega časa skupaj ne dovoljuje niti 6 mesecev t. j. od božiča do binkosti. Sv. cerkev je bila toraj primorana pri berilih iz sv. evangelija v le-ta (prav za prav sv. detinstvu Jezusovemu posvečeni) čas sprejeti tudi take odlomke, ki spadajo v poznejše življenje Kristovo. Vendar pa liturgija vernike spominja miline božjega Deteta in krasote njegove Matere do onega dné, ko se je Mati s Sinom v tempeljnu predstavila.

Tudi Grki omenjajo v oficijih tega časa šestokrat materinstva Marijinega. Zlasti pa je časté skozi 12 dni med rojstvom in razglašenjem Gospodovem. Teh 12 dni imenujejo v svoji liturgiji *dodekaemeron*; ta čas se ne zdržujejo mesnih jedi in izhodnji cesarji so bili celo zapovedali, da iz spoštovanja do tolike skrivnosti morajo med tem ponehati vsa hlapčevska dela ter da se sodnijske obravnave imajo prenesti na čas po 6. januariji.

To so zgodovinske posebnosti in pozitivne stvari, katere naj bi služile značaj božičnega časa natančnejše določiti.

Orglavci, kateri ne morejo ali nočejo zvrševati cerkvenih določb.

Že bode 17 let, ko se je pričela pri nas na Slovenskem zopet razcvitati prava cerkvena glasba. — Kdor si je odločil že v otroških letih organistovski stan, naj dobro pomisli ali ima k temu poklic ali ne. Neobhodno je potrebno, da samega sebe povpraša, ali mu bode mogoče spolnovati dolžnosti, katere zapoveduje sv. cerkev gledé cerkvene godbe. Mnogo se jih nahaja, da se gredo učiti 2, 3, 4 mesece ali pol leta h kakemu domačemu orglavcu, kateri je sam potreben, da bi se nasrkal toplega mleka. Kdor pa sam nima, ne more drugim dajati. Drugi se odločijo za nekaj časa v Ljubljano v orglarsko šolo, a zopet le za par mesecev, potem pa se poslovijo, ker si ne upajo prenašati težkega jarma, ki ga jim nalagajo ondotni gg. učitelji. No, kaj pa sedaj storiti? Nič, domu iti k g. župniku, da me vzamejo za godbenega vodjo, ali me pa priporočijo kam drugam, češ, saj sem bil v cecilijanski šoli. A ta korak ni male važnosti. Mislite mar, da se je treba cerkv. pevovodji manj časa učiti, nego rokodelcu? Ako se mora uriti krojač in čevljar po 3 ali 4 leta, mora se tudi organist vezhati vsaj tako dolgo, ako hoče, da ne bode od straha trepetal, kadar se bode vsedel k orglam. Koliko se jih nahaja, ki ne vedo, kako bi se pripravili, kadar se bliža kaka velika slovesnost. Revež ne vé, kaj bi v roke vzeti; ali naj bi učil samega sebe, ali vzgojeval svoj pevski zbor. Seveda

oboje mu dela velike sitnosti, ker mora orglavec rabiti vsih deset prstov in odločiti vsakemu njegovo pot; potem mora igrati desnica, ne da bi vedela za to levica in narobe. In pa še pedal, pedal! Gledé orglanja je pri nekaterih starejših na Št. res velika revščina. Mnogokrat sem že videl, da, ko se je oglasil zakristijski zvonček naznanjajoč mašnikov prihod k altarju, skoči orglavec na pedalni najglobokejši ton, ki ga tišči po 30 sekund. Pri tej prilžnosti očala na nos prilepi, ali pa se na kak drug način s celim životom sem in tje giblje in producira, enak kaki mehanični figuri. Pri takih bi pač ugajala na tem mestu tako imenovana s a; lahko bi se odpočili, ker bi mirno sedeli. Res je mnogo preludij tako vglasbenih, da se mora dolgo z nogami mirno tiščati, a ob enem morate zopet igrati desnica in levica. In s takim počenjanjem se še postavljajo in bahajo, kakor da bi Bacha vsega na pamet znali, a ga niti po imenu ne poznajo. Ako imate lahke preludije, igrajte jih, ako jih nimate preskrbite si jih; „Cerkveni Glasbenik“ jih je že mnogokrat nasvetoval in priporočal; za 5 gl. si jih kupite in pomagale vam bodo iz vsake zadrege. Jaz tudi ne igram na pamet, ampak vedno iz zvezkov, ker si mnogokrat mislim, da nam pritlikovcem ni mogoče na pamet fantazirati; saj še višji izvedenci tega ne poskušajo, ki se od nas ločijo kakor dan in noč.

Zapomniti je treba, kar pravijo slavni virtuozi, da se moraš skozi 6 — 8 let vsak dan 4 — 6 ur vaditi, ako hočeš postati spreten orglavec. Poznam nekega L., kateri je že 25 let precej marljiv orglavec. On mi je pravil sledečo dogodbico: „Učil sem se orglanja pri dveh ljudskih učiteljih, ki sta bila dobro izurjena v orglanji ob svojem času. Potem pa sem bil od svojih predpostavljenih primoran prevzeti nalogo kot vodja orglarskega posla. Kaj? hočeš, nočeš, moraš! Naročal sem si raznih knjig in se vadil do sedanjega časa ko štejem polnih 55 let. Ko sem pa slišal, da se je v Ljubljani ustanovila cecilijanska šola, hitro prosim svojega predstojnika, naj grem tudi jaz, da si bodem dobil tam večje spretnosti v tej stroki. A vse prošnje bile so zaman, moral sem ostati organist obdelan po starem kopitu. Bilo je nekaj let pozneje“, tako nadaljuje, „ko me je prišel obiskat nek mlad izkušen abiturijent cecilijanskega zavoda. Poda mi spričevalo, da ga pregledam, in, ko sem bil gotov, si mislim na tihem, no tukaj imajo skoro toliko študirati, kakor jaz ki sem učitelj. Dalje povabim mladega gospodiča, da ideva nekoliko igrat na naše orgle. Vsede se in si potegne samo dva spremena, igral je jako lepo; potem mu jaz odprem vse spremene, in mu dam neke preludije, katerih sem se jaz učil 15 let, pa jih še nisem skupaj spravil, on pa jih je igral na prvi pogled prav dobro. Prinesem mu še več not, katerih jaz nisem znal igrati; njemu pa je šlo, kakor da bi voda tekla. Med tem časom, ko je on tako izborno orglal, se je v meni pričela buditi zopet srčna želja, kaj več znati; pa so me pozneje solze polile, ker sem sprevidel, da jaz tega nikoli doseči ne morem, ker grem že proti 60. letu. Večkrat sem še pozneje premišljeval, bi li bilo mogoče še kdaj priti tje, kamor sem si že več let želel, namreč v orglarsko šolo, da bi se smel res imenovati organist“. — Tako priletni orglavec, jaz pa sem molčal, ker vem, da je ta njegova želja že mnogo let prepozna. To resnično hrepenenje tukaj imenovanega gospoda

sem Vam za izgled priobčil, posebno onim, ki so se vežbali v orglarski šoli in dobro napravili svoj izpit. Sedaj o tem nočejo nič slišati, in so postali cecilijanski izdajalci namesto borilci. Žal, da je tako! Z mnogimi sem imel priliko govoriti o cerkvenem petji; a malo jih je, ki bi rekli, da spolnujejo navodila svojih gg. učiteljev gledé petja in orgljanja. Ni davno, da sem prišel v dotiko z nekim orglavcem, ki se je jako žalostno izrazil, z besedami: „Kaj se brigam sedaj za cecilijansko šolo, da sem se le v njej izučil; sedaj igram kakor hočem; g. župniku in našim ljudem najboljše ustrezajo M. P. V.“ Drugi zopet reče: „A kaj meni mar, jaz delam po svojem smislu, kakor mi je drago, saj mi cecilijanci nič ne morejo storiti; živim pa od priprostitih ljudi“. — Enakih bi še več naslikal, pa se bojim Vas, g. vrednik, ker dobro vem, da Vas srce boli, kadar slišite, da je padlo marsikaj semena Vaših govorov na njivo, kjer raste med pšenico zdaj tudi plevel. Res čudno, da so nekateri cecilijanski orglavci postali svojemu nekdanjemu prepričanju nezvesti, ki gledajo le na to, da ustrezajo ljudstvu, ne pa Bogu. Takim tičem bi najložje perje pristrigli oni, kateri imajo gledati na to, da se odpravi iz hrama Božjega, kar je nespodobnega. Taki orglavci, ki dobro vedo kaj imajo storiti, pa nočejo, njim veljajo besede, katere je izrekel znani Schenk: „Ein Organist, der beim „Heilig-“ oder Psalmengesang ähnlichen Anflug treibt, sollte jedesmal darnach eine Narrenschellenkappe tragen müssen“.

Dragi čitatelji C. Gl-a. morda rečete: To pa ni mogoče, da učenci, kateri so se vežbali v orglarski šoli ljubljanski, sedaj tako zanikarno svoj posel zvršujejo. Res žalostno, posebno za njih učitelje je to britek udarec, ko mislijo, kako so bili nekateri učenci marljivi, ko so hodili k njim v glasbeno vežbališče; konečno so si zaslužili tudi prav dobra spričevala in pri odhodu tudi prejeli. Sedaj pa se delajo nevedni in o tem niti več slišati nočejo. A prišel bode čas, ki se ne bo dalo več nasprotovati, ampak se bo reklo: Orglavec, kateri ne more ali noče spolnovati pravil cecilijanske glasbe, naj se pripravi, da se bo kmalu poslovil, ker ne zasluži nositi ime cerkvenega orglavca; ker ne dela na to, da bi se vpeljale v sveto hišo koralne melodije in pobožne harmonije. Da je cecilijanska ideja res velike važnosti, temu porok so sv. Oče XIII., ki so izrekli željo in priporočali odboru za sv. obrede, da bi se oziralo kar je mogoče na reformo cerkvene glasbe.

Konečno želim le še to, da bi Cerkveni Glasbenik dosegel toliko vspaha med nami, da bi vsi č. g. župniki, kaplani, posebno pa orglavci ga mnogoštevilno naročali, pridno brali in se po njem vestno ravnali. D. B.
orglavec.

D o p i s i.

Idrija v dan sv. Ambroža 1893. Mnogo let že prebiram Cerkveni Glasbenik, toda nikakega spisa o stanju cerkvene glasbe v drugem največjem mestu kranjske kronovine doslej še nisem našel. Tudi jaz ne bodem poročal o glasbi v naši mestni dekanijiški cerkvi, — zadostuje naj le kratka opazka, da se je pel himnus: *Sacris solemnibus* kot gradual na praznik naše cerkvene patrone sv. Barbare dné 4. t. m. in da se nam niti ne sanja, kaj da je introitus ali communio, Sapienti sat!

Veselejšo stran nam kaže novo ustanovljeno „Katoliška delavska družba“. Že v prvi seji dne 29. oktobra t. l., imenoval je odbor vrednika „Cerkvenega Glasbenika“, vvaževaje njegove zasluge za delavski stan in probudo cerkvene glasbe, svojega prvega častnega člana. Tudi si je marljivi odbor priskrbel večšega glasbenika, ki bode delavske mladence v pravem duhu podučeval v petji. Bog blagoslovi napor združenih moči! Vesela nada nas navdaja, da se bodo nazori, katere ima naš prvi častni član o delavcih in cerkveni glasbi, tudi pri nas vkoreninili, in da se o njem v bodočnosti ne bode moglo več reči: Non est propheta in patria.

Gornjigrad. Ni davno tega, da mi je prišel v roke dopis, ki je prifrčal z mozirskih hribov. Povedal nam je prav po domače in resnično, kako izborna da popevajo po naših krajih „Libera“. Toda ta „izborna“ mislite si narobe; nič ne dé, saj pregovor pravi, da je narobe véasih prav in morda tudi v tem slučaju, ker se je itak nek gospod o tem „Libera“ izrazil, da je „za mrtve že dobro“. Prav ima mož in res je tako, ker živim „libere“ nikdar ne popevamo. Opomnim k temu le to, da, ako mu je znano, kam da se je treba postaviti, kadar se poje „Libera“, naj bi se tudi potrudil poizvedeti, kakò da se ima peti. Da bi morali starejši gospodje popevati popolnoma po sekirciah, katerih se nikdar učili niso, tega niti „cecilijanci“ ne zahtevajo; toda opravičena je želja, naj bi vsaj gledali na organiste ter strogo od njih zahtevali, da vestno opravljajo, kar jim gledé petja in orgljanja sv. cerkev zapoveduje. Nikakor pa bi ne smeli dovoliti kaj tecega, kar se, žalibože, godi v L. t. j. v edinem kraju našega duh. okraja, kjer se še trpi, da se igrajo nespodobne, posvetne melodije i. dr. Kdaj se bodo vendar že odpravile iz one hiše božje take cerkveno-glasbene spake? Pravi značajni boritelj za sveto glasbo je le oni, kateri energično protestuje vsakemu polovičarstvu, bodisi pred altarjem ali na koru. Nisem pa še pozabil besed, katere so veljale moji malenkosti in nekemu v. č. gospodu, namreč: „Vidva sta še premlada, da bi nas učila „novih“ postav gledé petja na koru! (Dobro, dobro! — na levici, na desnici pa drugače). Toraj, če smo cecilijanci premladi, povejte Vi starejši, kje da ste čitali, da je zaukazal ali vsaj dovolil v Rimu zbor za sv. obrede škandalozno cerkveno godbo na R.—h. — kakor se je baje pred kratkim godilo ne daleč v ondodnih hribih.

Konečno naj le še zapišem pravično opazko nekega gosp. župnika: „Mnogi časniki pri-našajo, kako lepo da se je tu pa tam obhajala kaka cerkvena slovesnost, kako so zvonili, koliko smodnika se je postreljalo, kako so muzikantje godli i. t. d.; a da se je in kako se je po cerkvenih pravilih v cerkvi pelo, to skoro vsak dopis zanemlči“. — Pa vsaj ne zato, ker tu navadno ne vemo, da kor nasproti altarja radi tega stoji, da pospešuje, kar se pri sveti mizi narekuje. — Proč tedaj s komoditeto in urno na delo! — in kmalu bode vsih pritožeb konec.

Celje. Gospod vrednik, dopisi s Štajarskega so Vašemu cenjenemu listu redki, a dopisi iz Celje so bele vrane. V teh vrsticah Vam hočem na kratko narisati in opisati delovanje in razvijanje Celjskega farnega kora pod spretnim vodstvom gosp. organista J. Pogačnika.

Število pevskih moči je različno, zdaj večje, zdaj zopet manje; navadno je okoli 6 sopranov, 6 altov, par basistov, zadnji se pomnože ob večjih praznikih na kakih 6. Tenor poje ponajveč organist sam, ob praznikih se mu še kdo pridruži.

Maša s petjem je v opatijski mestni farni cerkvi vsak dan ob 7. uri; ob nedeljah in praznikih pa ob 6. in 7. uri. Ob 10. uri pa je sleherni nedeljo slovesna peta maša, pri kateri se kaj dobro poje to je liturgično. Poleg tega imamo še vsako nedeljo v Marijini (nemški) cerkvi maše s petjem ob 9. uri, ob praznikih pa slovesno sv. mašo. Torej ima take dneve farni kor dvakrat zaporedoma peti liturgično, kar stane ne malo truda in dobre volje. Ali z veseljem in vnemo do vzvišenih rečij premaga vse.

Navadne nedelje se v nemški cerkvi udeležuje petja do 26 deklic, katere poučuje v V. razredu mestne dekliške šole po eno uro na teden tukajšnji nad vse vrl gosp. organist. Poje se bodisi iz Mohr Cantate dvoglasno, bodisi tudi po drugih skladateljih troglasno, seveda le nemški. Kedar je pa treba peti liturgično, prevzame to nalogo zbor farne cerkve.

V mestni farni cerkvi se je pelo na novo od 1. sept. l. 1892. in sicer: maše Schweitzerjeve Op. 26, 27, 32; Pogačnikova „Missa de spiritu sancto“, in še ena, ki je še v rokopisu. Cvetno nedeljo in veliki četrtek koralna maša, kakor tudi vse vloge dotičnih dnij koralno.

Introitus in Communio se pojeta navadno vsako nedeljo koralno. Graduale: Foerster, Stehle, Rampis, ali se pa recituje. Offertorium: Foerster, Haller, Witt, ali se pa probira z orgljami in potem zapoje kak motet. Namesto „Slovenskega orglavca“ je prišla v navado „Cecilija“ ter druge zbirke boljših skladateljev.

Hvalno nam le omenjati i pevk i pevcev, pri katerih se vidno opazuje navdušeno veselje in vztrajna volja do vzvišenega cerkvenega petja. A posledica je nepričakovan, ogromen uspeh v teku kratkega časa. Za kar pa gre pred vsem čast in slava izbornemu voditelju, skladatelju, pevcu in igralcu gosp. I. Pogačniku. Bog ga ohrani Celjski fari še mnoga leta!

S hribov*) mes. dec. — G. vrednik, prosim vas, da postavite ta moj dopisek v zadnji kot tega predala — a gotovo še za l. 1893.! Za tako željo imam poseben vzrok. Odkar sem šel med „sotrudnike“ C. Gl-a, ni je posebno veselje po časnikih prebirati to, kar velika večina bralcev navadno prezira t. j. ob letu ponavljajoča se „vabila na naročbo“. Saj je ravno tak članek često kratkočasen in vreden, da se prebere. Tu naznanja vrednik pomenljivim obrazom: „s svojim listom bodemo (t. j. on sam) prišli v okóm preživi potrebi“; drugi piše z veliko resnobo: „naš list je edini te vrste“; tretji pravi: „veliko praznino bodemo zamašili s svojim glasilom“; četrty priporoča enak semjskemu vekaču svojo robo kot „neogibno potrebno“; peti . . . pa naj bode zadosti! Ni ga lista, za kateri ne bi imel dotični vrednik na razpologo prevažnega vzroka, da ž njim dokaže pravico svojega bivanja.

Dragi bralec, kaj naj pa jaz pišem koncem leta o našem C. Gl-u, ko vendar ta posej pripada vredniku samemu? — Menim, da je najboljše, ako Ti preponižno prepustim iz zgoraj navedenih „dokaznih razlogov“ za C. Gl. izbrati enega ali družega — ali makari tudi nobenega, da mu le ostaneš zvest naročnik. G. vrednik in njegovi sotrudniki bodo že skrbeli, da bodeš zadovoljen z listovo vsebino.

Vesoljno Cecil. društvo, ustanovljeno l. 1868., šteje po Avstriji, Nemčiji, Švici, Irski, Belgiji, Holandiji, Italiji, Francoski in Ameriki okoli 50.000 članov; in res lepa vrsta cerkv, glasbenih strokovnih listov podpira društvene težnje: narprej „Fliegende Blätter f. kath. Kirchenmusik“ (izdaje Schmidt v Münster-u), potem „Musica sacra“ (Regensburg, Haberl), „Gregorinsblatt“ (Düsseldorf, Böcheler), „Kirchenchor“ (Gurtis, Battlogg), „Kirchenmusikalische Vierteljahrschrift“ (Solnograd, Katschthaler), „Cyrill“ (Praga, Lehner); „Muzyka Kōscielna“ (Poznań, dr. I. Surzynski); „Caecilia“ (Alzacija, Hamu); „Caecilia“ (Amerika, Singenberger); „Musica sacra“ (Nižeavstrijsko, Ditko); „Lyra ecclesiastica“ (Irska, Bewerunge); „Musica sacra“ (Toulouse, Kunc); „Gregorinsblad“ (Holandska, Lans); „Caecilia“ (Vratislava, Rotter) i. dr. in če konci se pristavim „Cerkveni Glasbenik“ — s tem nikakor nočem reči, češ, da je med njimi on zadnji. Še enkrat: nikakor ne! in živo bi oporekal taki sodbi.

„Tu se pa porabi mnogo papirja“ morda porečeš, dragi bralec! Zadel si jo; in mislim tudi, da posameznih urednikov in „založnikov“ ne stane malih žrtev, da obranijo svoj list nad vodo; saj ni treba daleč okoli iskati.

A ta primeroma veliko število strokovnih listov nam daje veseli dokaz vseskozi večjega zanimanja za gojenje sv. glasbe. Nijednega teh časnikov še ni bilo pred l. 1866, koje r. ustanovitelj Cecil. društev dr. F. X. Witt jel izdajati „Flieg. Bl. f. kath. K. M.“ In kdo bi mogel preračunati, koliko tisoč in tisoč src je vsled naporov cerkv.-glasbenih listov začelo razumevati in čutiti krasoto katoliške službe božje, koliko mlačnih je bilo po teh listih navdušenih in potrjenih za pravo liturgično glasbo!

Gledé cerkv. petja kaže se nam enaka vesela slika, kakor v drugih strokah cerkv. življenja. Koliko lepih cerkvá se je sezidalo v zadnjih 30 letih; koliko jih je bilo okrašenih več ali manje po pravilih cerkvene umetnosti, ko so še nedavno jih stavljali slične velikim podom ter jih slikali, kakor navadna človeška stanovališča. Kako pobožni kipi so jeli kinčati v zadnjem času naša svetišča; kako ves drugačen duh se kaže dandanes v katoliški vedi, in v katoliškem življenji ondí, kjer se trdna in živa vera druží z ljubeznijo do sv. cerkve in njenega poglavarja. Dasi tudi imamo gledé teh strok še mnogo srčnih želj, vendar moram pripoznati, da je duh zdaj ves drugačen, kakoršen je bil v žalostni dōbi, katero imamo hvala Bogu za hrbtom.

*) Hvala lepa! Vr.

Tudi na cerkv.-glasbenem polji je marsikaj bolje, nego je bilo pred 20 leti. Kdo je smel pred 17 leti, ko se je bilo ustanovilo naše cecil. društvo in je jel izhajati njega glasilo, naš „Cerkv. Glasbenik“ zagovarjati lepoto, plemenitost in veličastvo gregorijanskega koral? Gorje mu! — celo od takih strani, od katerih bi bila morala priti pomoč. In danes? Ni li zlasti koral, oziroma način ga predavati, merilo za oceno cerkvenega zbora? — Da je pa tako, javno pripoznam in trdim: prva zasluga gré tu doslednim naporom „Cerkv. Gl.-a“. Toda naj se je že mnogo storilo — še več se mora zgoditi in naša marljivost ne sme opesati. Do tega mora priti, da se bode petje v smislu določb sv. cerkve čulo v najmanjši župniji; do tega mora priti, da bodo naši cerkv. peveci bistvo in zvezo naše krasne službe božje boljše razumevali in s sveto ljubeznijo navdušeni Gospodu dopadljivo prepevali hvalno pesen. Naj torej vsakdo pomaga in nihče naj se ne izgovarja: Jaz tu ne pridem v poštev! Gotovo, vsak tu pride v poštev, bodi pevec ali vodja, duhovnik ali lajik, da si le — katoličan. Storimo vsi svojo dolžnost: podpirajmo „Cecil. društvo“ in njega glasilo „Cerkv. Glasbenik“ duševno in gmotno; blagoslov božji pa vódi oba še prihodnje leto 1894!

— 7.

Razne reči.

— Iz Rima se poroča, da sv. oče Leon XIII. pripravljajo za ves katoliški svet okrožnico, koje predmet je cerkvena glasha. — Željno jo pričakujemo.

— Pri sklepu 6dnevnih cerkv. glasbenih vaj, koje je to poletje v Solnogradu vodil g. dr. Fr. Ks. Haberl, govoril je navduševalno prevz. g. knez in nadškof dr. Haller, povedal tudi med drugim, da je nekoliko časa prej prejel pismo — sevéda brez podpisa, a s strogo tirjatvijo, da prepove in odpravi cecilijansko petje v svoji nadškofiji. „Kaj takega storiti“, pristavil je prevzvišeni, „bilo bi izdajstvo sv. cerkve“.

— Amerikansko Cecil. društvo je imelo letos svoj XIII. obéni zbor v Chicagi. Navzočih je bilo 5 škofov, 150 mašnikov in mnogo orglavcev; 28 škofov in več opatov je zboru pismeno svoje misli in želje razodelo. O društv. delovanji je obširno poročal P. Raf. Fuhr, O. S. F.; predsednikom je bil *per acclam.* zopet izvoljen g. Singenberger. Poročilo o stanji društvenega organa „Caecilia“ zopet ni bilo povoljno. Milujemo g. Singenberger-ja tega prisrčneje, ker vemo iz lastne skušnje, kako to „dobro“ dé sreú in — mošnji.

— Obéno cecil. društvo za Neméjjo, Avstro-Ogrsko in Švico bode imelo prihodnjo glavno zborovanje v Regensburgu drugo polovico mes. Avgusta. Tu se bodete tudi slovesno obhajali 300-letnici cerkv.-glasbenih orjakov Palestre in skladatelja Lassus-a (oba sta umrla l. 1594).

Vabilo na naročbo.

Navadno vredništva in opravištva konci leta razmotrivajo nalogo svojega lista, pripovedujejo, kaj so v preteklem času vse storili in razkrivajo svoje srčne želje, kaj bi še v prihodnje radi ukrenili, da pomorejo listu do večje veljave. — Ni nas volja po tem obrazcu vabiti naročnikov, niti ozirati se na preteklost in prihodnost, ker ne vemo, bi-li kaj pomagalo ali nič. Naj velja tú edina vrstica Luc. 5, 5.; ž njo je vse povedano.

Čč. gg. dejanskim prijateljem, duševnim in gmotnim podpornikom iskrena zahvala za l. 1893. in priporočilo za l. 1894.

Naročnina, ki je tiskana na glavi vsacega lista, blagovolite pošiljati pod naslovom:

Opravništvo „Cerkv. Glasbenika“,
Poljske ulice št. 10, v Ljubljani.

Današnjemu listu pridana je 12. štev. prilog.

Odgovorni vrednik lista **Janez Gnjezda**. — Odgovorni vrednik glasb. priloge **Anton Foerster**.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.